

Årsplan for Nygård barnehage 2018 - 2019

Adresse; Øvre Nygård 10, 1482 NITTEDAL
Tlf. 67 06 98 20
post@nittedal.kommune.no

Nygård barnehage er en av fem kommunale barnehager i Nittedal. Barnehagen er godkjent for ca 70 barn i alderen 0 – 6 år og har 4 avdelinger;

Marihøna, 0 – 3 år 14 barn.

Her jobber

Nina Bærheim, pedagogisk leder,
Shahin Ghavami, pedagogisk leder
Mona Vike, fagarbeider

Sayrung Ruapung, pedagogisk medarbeider

Ingrid Moen Utheim og Nora Barth Gulbrandsen
er også knyttet til avdelingen (tilrettelagt arbeid)

Mobil: 482 13 401

Trollstua, 3 – 6 år, 18 barn.

Her jobber

Laila Tømte, pedagogisk leder 80%

Silje Bystøl, pedagogisk leder 20%

Tove Jordbakke, pedagogisk
medarbeider/konstituert ped.leder 20%
Lena Karlnes, pedagogisk medarbeider

Mobil: 481 30 159

**Barnehagens
styrer er**

Mona Sigvartsen
Haugen

Tlf. 67 06 98 20

Mobil: 452 824 35

Fra 1.8.2018 er lov
om barnehager
endret m.h.t. norm
for pedagogisk
bemanning.

Det skal være en
barnehagelærer pr.
14 barn når barna
er over 3 år og pr.7
barn når barna er
under 3 år.

Silje Bystøl er tilsatt
som ekstra
pedagogressurs

Solstua, 2 – 6 år, 14 barn.

Her jobber

Karoline Kirsebom, pedagogisk leder
Helene Halvorsen, fagarbeider 80%

Charlotte Bakken, fagarbeider

Renate Ski, fagarbeider 80%

Thomas Rydèn, pedagogisk medarbeider

Mobil: 480 67 316

Maurtua, 3 – 6 år, 18 barn.

Her jobber

Gry Elisabeth Gudbrandsen, ped. leder

Silje Bystøl, pedagogisk leder 60%

Saqiba Zafar, fagarbeider

Torhild Petersen, fagarbeider 40%

Marit Jenssen, fagarbeider 50%

Mobil: 482 32 891

Innledning

Alle barnehager skal utarbeide en årsplan, et arbeidsredskap for barnehagepersonalet, dokumentasjon på barnehagens valg og begrunnelser og informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til foreldre, samarbeidspartnere og andre interesserte.

(Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver s. 14)

Nittedal kommunes barnehager har en pedagogisk plattform (01.01.17) som tydeliggjør rammeplanens innhold med målsetting om at alle barn skal ha de beste rammer for **å oppdage, utforske og utvikle** i lek med andre barn.

«MED SKRUBBSÅR PÅ KNÆRNE OG STJERNER I ØYNE»

Nygård barnehages årsplan bygger på Rammeplanen og på den pedagogiske plattformen for Nittedal kommunes barnehager. Med den vil vi beskrive hvordan vi vil omsette disse planene i pedagogisk praksis.

Den skal omhandle hvordan vi vil arbeide med **omsorg, lek, læring og danning, medvirkning, vurdering** og hvordan vi legger til rette for **god tilvenning og gode overganger** innad i barnehagen og i forbindelse med skolestart.

For arbeidet med de 7 fagområdene som er beskrevet i Rammeplanen har vi progresjonsplaner for de ulike alderene.

Barnehagens temaarbeid, høytider og tradisjoner beskrives i et « ÅRSHJUL »

Årsplanen er personalets arbeidsplan. Vi har derfor ønsket å ta med noe teori om barns språklig utvikling og om utvikling av lekeferdigheter. Stimulering og læring skal ta utgangspunkt i barnets nærmeste utviklingssone (Vygotsky)

Innhold

«Den gode barndom»

Omsorg	s. 5
Tilvenning	s. 6
Sosial kompetanse	s. 7
Barns trivsel – voksnes ansvar	s. 8
Likestilling og likeverd	s. 9
Mangfold og gjensidig respekt	s. 9
Lek og vennskap	s. 10
Læring og danning	s. 11
Livsmestring og helse	s. 12
Barns medvirkning	s. 13
Foreldres medvirkning	s. 14
Vurdering	s. 15
Overganger	s. 16
Språkutvikling	s. 17
Ulike lekeformer	s. 18

Progresjonsplaner

Om fagområdene – progresjonsplaner	s. 19
------------------------------------	-------

Årskalender 2018 - 2019

Høsten 2018	s. 36
Våren 2019	s. 37

Den gode barndom

Barnehagen skal bidra til at barna får en barndom preget av TRIVSEL, VENNSKAP OG LEK. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet skal ha **BARNETS BESTE** som grunnleggende hensyn, som et overordnet prinsipp. (Rammeplanen)

OMSORG

For å ha gode hverdager i barnehagen, må barnets grunnleggende behov for trygghet og tilknytning ivaretas.

Å gi god omsorg handler om å gi barna det de trenger for å utvikle seg godt.

Omsorg i barnehagen handler både om forholdet mellom personalet og barna og om barnas omsorg for hverandre.

Å gi barn mulighet til å gi hverandre og ta i mot omsorg, er grunnlaget for utvikling av sosial kompetanse.

God omsorg styrker barns forutsetninger for å utvikle tillit til seg selv og andre, til gode relasjoner og til gradvis å kunne ta større ansvar for seg selv og fellesskapet. Barn trenger voksne med et varmt hjerte og et klart hode!

Voksne som er **STØRRE, STERKERE, KLOKERE og GODE**

Mål:

- Trygg tilknytning, trygge, glade, lekende, nysgjerrige barn

Tiltak;

- oppmuntre barna til å vise omsorg/ øve på å ha omsorg for seg selv
- skape et miljø der leken har gode betingelser og der alle inkluderes i fellesskapet
- skape gode arenaer for læring og danning
- tilstedeværende voksne som ser hvert enkelt barn
- tydelige voksne som ser hva som trengs
- glede, lek og humor

TILVENNING

Barn har behov for å knytte seg til en eller flere voksne når de skal etablere en trygghet i sin hverdag. Denne etablerte tryggheten vil i neste omgang fungere som en slags ladestasjon som barnet kan vende tilbake til når det utforsker sine omgivelser. Etter hvert som barnet blir trygg i sine omgivelser vil det stadig sjeldnere trenge denne voksenpersonen, eller denne ladestasjonen, i umiddelbar nærhet. Barnet finner også trygge holdepunkter i andre barn, voksne, rom, leker etc.

Hvorvidt et barn blir trygg og knytter seg til sine omgivelser i barnehagen er avgjørende for dets trivsel og utvikling. I Nygård barnehage ser vi verdien av å prioritere å bruke god tid på tilvenning for både barn og voksne.

Mål:

- barn og foreldre har en trygg og god start i barnehagen
- barnet er trygg på de voksne på avdelingen og lar seg trøste
- foreldrene kjenner rutinene på avdelingen, kan navn på alle barna og tør å bry seg om og med alle sammen

Tiltak før oppstart:

- foreldremøte for nye foreldre og for foreldre til barn som skal bytte avdeling i løpet av mai
- barn og foreldre besøker barnehagen i mai/juni
- oppstarts-samtaler med nye foreldre og med de som bytter avdeling (fra småbarn til storebarn)
- nye barn til Marihøna inviteres til å komme på jevnlige besøk i utetiden for at barna skal bli godt kjent i miljøet

Tiltak ved oppstart:

- foreldrene til stede sammen med barnet ved oppstart
- personalet observerer hvordan barnet er vant med å bli stelt, kledd på, lekt med, vaner ved matbordet og legger rutiner ved at foreldrene gjør disse tingene de første dagene
- personalet overtar rutinene gradvis
- foreldrene deltar aktivt i praktiske oppgaver i barnehagen for å bli kjent med barn og personalet (og hverandre) mens vi blir kjent med barnet.
- om mulig har barnet litt kortere dager de påfølgende dagene (Det er fryktelig slitsomt og krevende å starte i en ny barnehage, mye og mange nye å forholde seg til)

SOSIAL KOMPETANSE

Er egenskaper som gjør oss i stand til å samhandle hensiktsmessig med andre mennesker i ulike situasjoner og speiler førskolebarnets sosiale utvikling.

Sosial utvikling omhandler hvordan barn forandrer sin måte å være på overfor andre barn og voksne, hvordan de forandrer måten å kommunisere på, hvordan de tilegner seg normer og ferdigheter og hvordan de evner å forstå forholdet mellom andre og seg selv

Mål:

- barna deltar i lek og utvikler vennskap og gode relasjoner
- barna tar initiativ til kontakt og svarer på andres initiativ på en positiv måte
- barna kan løse konflikter og kan finne konstruktive alternativer når en er uenig
- barna kjenner til normer og sosiale regler og vet hva som «passer seg» og bruker disse

Tiltak:

- gi barn tillit til seg selv og sine ferdigheter
- bruk av program som fremmer utvikling av sosiale ferdigheter særlig siste år før skolestart
- Elle melle – filosofiske samtaler med barn

Sosial kompetanse - er egenskaper som gjør oss i stand til å samhandle hensiktsmessig med andre mennesker i ulike situasjoner, sosiale ferdigheter som:

Empati - evnen til å forstå andre menneskers perspektiver, tanker og følelser.

Positiv sosial atferd - positiv samhandling gjennom lek.

Selvhevdelse - våge å si fra, fremme egne synspunkter, ta initiativ til lek, bli med på lek som allerede er i gang.

Selvkontroll – impuls kontroll, turtaking.

Lek, glede og humor - evne til oppfatte lekesignaler og leke med andre, glede seg over småting, forstå og kunne produsere humor

«BARNES TRIVSEL – VOKSNES ANSVAR»**«Ikke på min vakt» prosjekt 2018 - 2019**

Hjem og barnehage må stå sammen om å skape et inkluderende miljø der det jobbes aktivt mot mobbing og/eller annen krenkende atferd.

De voksne må vise barna gjennom holdning og handling at vi bryr oss om hvordan de har det. Vi må gi klart uttrykk for hva slags oppførsel som aksepteres og hva som ikke aksepteres.

Mål:

- barna trives og har venner i barnehagen
- barna er inkluderende og viser omsorg for hverandre
- fravær av mobbe-atferd og annen uønsket negativ adferd(krenkelser)

Tiltak;

- delta i satsningen «inkluderende miljø i barnehage og skole» Udir. «Ikke på min vakt-prosjektet»
- utvikle personalets kompetanse i forhold til å forebygge, avdekke og stoppe krenkende atferd
- hjelpe til med å utvikle vennsksrelasjoner
- hjelpe de barna som ikke klarer å danne vennskap selv
- tema-arbeid om vennskap og innenforskap («Vi bryr oss – uke» 2018)
- «Det er mitt valg»
- tverrfaglig samarbeid BTI
- beredskapsplaner/handlingsplan mot mobbing/krenkende atferd

Definisjon:

Mobbing/krenkelse av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet og muligheten til medvirkning (FuB 2015)

LIKESTILLING OG LIKEVERD

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta

Mål:

- barnehagen skal bidra til at alle barn får utvikle seg i tråd med evner og interesser og utvikle forståelse for det samfunnet vi er en del av
- gutter og jenter har like muligheter og deltar i fellesskap i alle aktivitetene i barnehagen

Tiltak;

- barna opplever å bli hørt
- gutter og jenter har like muligheter og oppmuntres til å delta i fellesskap i alle aktivitetene i barnehagen
- vi oppfordrer til lek på tvers av kjønn
- vi har lekemateriell som appellerer til begge kjønn og til allsidig lek
- voksne er gode rollemodeller og unnlater å benevne aktiviteter som spesielt for gutter eller – jenter

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT « *Alle mennesker er unike* »

Barnehagen skal fremme respekt for menneskerverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal sikre et livssynsmessig mangfold og ivareta religionsfrihet.

Mål:

- barna skal oppleve at det er mange måter å tenke, handle og leve på
- barna føler seg sett og anerkjent for den de er
- barna lærer om ulike verdier og livssyn

Tiltak;

- formidle fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn som er representert i barnegruppa
- utforske og undre seg sammen over ulike religiøse/livssynsmessige spørsmål sammen med barna
- markere merkedager og høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner/livssyn som er representert i barnegruppa

LEK og VENNSKAP

Å leke er en del av det å være barn.

Leken har mange uttrykksformer og kan føre til forståelse og vennskap på tvers av alder og språklig og kulturell ulikhet. Å få delta i lek og få venner er grunnlaget for barns trivsel i barnehagen.

Personalet skal være tilgjengelig for barn ved å støtte, delta, inspirere og oppmuntre barna i deres lek slik at leken kan utvikles kreativt, gi gode opplevelser og forebygge konflikter.

Barnas lekemiljø skal være trygt og sikkert, men samtidig by på utfordringer - noe å strekke seg etter - som kan gi noen skrubbsår, men først og fremst stjerner i øynene ved å mestre.

Mål:

- barna kjenner til og tar i bruk lekemulighetene på avdelingene
- barna kjenner hensiktsmessige måter å komme med i lek på og er en populær lekekamerat
- barna løser små konflikter selv, er inkluderende og bruker språket i konfliktløsning framfor fysiske alternativer
- barna godtar positiv ledelse og lekealternativer framfor å forstyrre andres lek
- barna setter grenser for seg selv og aksepterer andres grenser

Tiltak:

Personalet skal:

- være bevisst på at det er vårt ansvar at barn leker, hvordan de leker og hva de leker
- sørge for at barna føler trygghet og at de så ofte som mulig får leke uforstyrret og har det de trenger i leken
- observere og kartlegge hvilke barn som til tider kan trenge ekstra hjelp og støtte
- kjenne ulike strategier og hjelpetiltak for barn som trenger det og kunne iverksette dem
- innrede slik at det inspirerer til allsidig lek
- sette i gang lek

LÆRING OG DANNING

Lek er en naturlig arena for læring.

Barnehagens oppgave er å stimulere til nysgjerrighet, undring, refleksjon og glede slik at barna kan være kreative og finne egne løsninger.

For å ha gode dannelsprosesser er det viktig at voksne viser respekt for den kommunikasjonen som barna har og interesse for det de sier. Den voksnes rolle er å være en god samtalepartner, samhandlingspartner og veileder.

Det viktigste i dannelsprosessen er å gi barna god selvfølelse og at de gjennom den kan forstå både seg selv og andre.

Mål:

- skape et stimulerende miljø som støtter opp under barns lyst til å leke, utforske, lære og mestre

Tiltak:

Personalet skal

- legge til rette for at barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger.
- temaarbeid
- arbeid med fagområdene
- bruke nærmiljøet og skogen

LIVSMESTRING OG HELSE

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen.

Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Barna må også ha mulighet til ro, hvile og avslapping i løpet av barnehagedagen.

Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner

Mål:

- barn opplever mestring og utvikler en god selvfølelse
- barna behersker grunnleggende bevegelsesmønstre som å gå, hoppe, løpe, hinke, klatre, balansere
- barna utvikler et godt og funksjonelt grep
- barna kan roe ned aktivitetsnivået og slappe av (sove for noen) i barnehagen
- barna kan og følger enkle regler for «bordskikk»
- barna lærer om egen hygiene

Tiltak:

- synliggjøre, trygge og anerkjenne barn
- hjelpe barna med å regulere følelser og med å takle sorg og skuffelse
- legge til rette for grovmotorisk aktivitet ute og inne
- bruke puterom, klatrestativ, balanseløyper, hinderløyper
- finmotoriske aktiviteter som øver pinsett- og blyantgrep – oppfordre til riktig grep
- påse at det er muligheter for ro og hvile ved å legge til rette for hvilestunder/små avbrekk i løpet av dagen
- dekke hyggelige matbord, gi tid og ro til måltidet
- oppmuntre barna til mest mulig selvstendighet
- oppfordre barna til å smake på forskjellig mat

**Å fremme gode
relasjoner er alltid den
voksnes ansvar**

BARNES MEDVIRKNING

Barn har rett til å bli sett, hørt og spurt i alt som omhandler deres hverdag.

Medvirkning betyr å møte anerkjennelse for egne opplevelser, respekt for egne meninger og innflytelse på egen hverdag.

Mål:

- barn har valgmuligheter
- barna er med på avgjørelser som berører deres hverdag
- barna får være med å prege prosesser
- barna deltar i planleggingsprosesser

Tiltak:

Personalet skal

- være lydhøre og vise oppriktig interesse
- tolke barnas mening/tanker/behov gjennom lek
- ta med barna på råd
- gi ulike tilbud
- ta barns perspektiv

SAMARBEID MED HJEMMET – FORELDREMEDVIRKNING

Barnehagepersonalet har hovedansvaret for å fremme god kontakt og samarbeid med foreldrene. Foreldre og barnehagepersonalet har et felles ansvar for barns trivsel og utvikling.

Det er personalets oppgave å forvalte det lov- og verdigrunnlag som barnehagen har, men dette må gjøres på en måte som sikrer foreldre god informasjon og som inviterer til medvirkning fra foreldrenes side.

Mål;

- samarbeid hjem – barnehage er preget av åpenhet og tillit
- foreldre får god informasjon om barnets trivsel og utvikling
- foreldre involveres så tidlig som mulig i evt. tiltak knyttet til enkeltbarn
- foreldre får god informasjon om barnehagens drift og inviteres til medvirkning i planer og organisering av tilbudet

Tiltak:

- god daglig kontakt i tråd med kjerneverdiene **REDERLIGHET – RESPEKT – RAUSHET**
- foreldresamtaler 2 gr. pr år
- foreldremøter
- møter i foreldreråd og samarbeidsutvalg
- felles arrangementer (fester i barnehagen)
- følge lokale prosedyrer for bedre tverrfaglig innsats (BTI)

VURDERING

Kvaliteten i det daglige samspillet mellom menneskene i barnehagen er en av de viktigste forutsetningene for barns utvikling og læring. Barnegruppa og det enkelte barns trivsel og utvikling skal derfor observeres og vurderes fortløpende.

Gjennom vurderingsarbeidet skal vi si noe om hvor godt vi lykkes med å gjøre planer om til praksis.

Det er personalets arbeid som skal vurderes

- hvor godt lykkes vi med å skape et miljø som bidrar til å fremme sosial kompetanse hos barn og voksne?
- hvor godt lykkes vi med å skape et miljø der leken har gode betingelser og der alle inkluderes i fellesskapet?
- er barnehagen en så god arena for læring som vi ønsker at den skal være?
- hvor gode modeller er de voksne?
- hva må vi gjøre for å bli enda bedre?

Område for vurdering

Vennskap

Barna tar kontakt
Barna svarer på kontakt
Barna kjenner hverandre ved navn

Matematisk forståelse

Barna lærer matematiske begreper
Barna viser glede over å utforske og lek med form, mønster og tall

Språklig bevissthet

Barna viser interesse for språkleker
Barna «leker med» ord, rim og regler

Sosial kompetanse

Barna kan løse konflikter/uenigheter
Barna kjenner normer og sosiale spilleregler (aldersbetninget)
Barna har tro på egne ferdigheter
Barna har en positiv innstilling

OVERGANG MELLOM AVDELINGER

For å forberede barna på ny avdeling, starter vi opp med en fast besøksdag i uka så fort det er bestemt hvilken avdeling barna skal på

Mål:

- barna er kjent med nye lokaler
- barna er kjent med (noen av) personalet på den nye avdelingen

Tiltak:

- en voksen fra Marihøna følger med barna til ny avdeling(er)
- legge til rette for mye besøk på den nye avdelingen gjennom våren
- så tidlig som mulig fastsette hvem som skal ha hovedansvaret for det enkelte barn når det starter opp etter ferieavviklingen (uke 32)

OVERGANG BARNEHAGE - SKOLE

For å sikre kvalitet i overgang barnehage – skole er det utarbeidet et dokument som beskriver aktiviteter i skole og barnehage.

Mål:

- barna er trygge på seg selv
- barna deltar i samvær med andre
- barna er «selvstendige» (f.eks: kan knyte skolisser, klare dobesøk aleine, holde orden på tingene sine)
- barna har lærelyst

Tiltak:

- følge lokal plan for overgang barnehage - skole
- Førskolegruppe siste år før skolestart – «indianergruppa» utedag en dag i uka
- Klubb for førskolebarna med «skoleforberedende aktiviteter»
- «Det er mitt valg»
- Økt fokus på selvstendighet
- Samarbeidsmøter med skolen/besøk fra skolen

Språkutvikling i førskolealderen

Språkforskere ved Universitetet i Oslo har kartlagt språket til over 7500 norske småbarn. De fant ut mye som man visste fra før, men nå er det vitenskapelig bevist at:

- Barn forstår flere ord enn de klarer å si
- jenter snakker tidligere enn gutter
- eiendomsformer som «min» og «din» læres før annen grammatikk
- de aller fleste barn kan snakke ganske mye før de fyller 2 år

Ved hjelp av undersøkelsen fant språkforskerne en veldig klar tendens til at barns språkutvikling virkelig «tar av» i 16 – 18 md.alder. Før det kan nesten ingen av barna si noe særlig, men fra da av og fram mot 2-års alder nærmest eksploderer ordforrådet.

De første ordene norske barn lærer å si er, i denne rekkefølgen:

Mamma, pappa, hei, nam-nam, brr, nei, ha det, borte (titt-ei), bææ, grr, voff voff, ja

Hjelpekunst

«Hvis det i sannhet skal lykkes å føre et menneske hen et bestemt sted, må man først passe på å finne han der han er og begynne derfra. Det er hemmeligheten i all hjelpekunst» Søren Kierkegaard 1813 - 1855

0 – 1 år		1 – 2 år		2 – 3 år	3 – 4 år	4 – 5 år	5 – 6 år
0 md	Gråt	12 md	Ett-ords ytring. Oppmerksomhet babler	To ord setninger God forståelse bruker navn forstår <i>i,på, ja,nei</i>	Tre-ord setninger Språket er forståelig for andre(fremmede) Forstår telling Lange monologer i lek Spør «Hva er det»	Fulle setninger omstendig spør « <i>hvorfor</i> » og « <i>hvordan</i> » kan hele navnet sitt kan beskrive handlingen i et bilde kan grunnfargene <i>tiss, bærsj,promp</i>	Velformede setninger og riktig bøying gjensidige samtaler følger med og gjenforteller kategoriserer begreper spør «hva betyr» kan rime
3 md	Pludring, snur hodet etter lyd	18 md	Økende ordforråd				
2 – 3 md	juksegråt						

Ulike lekeformer

Lek er en frivillig aktivitet som barnet selv velger å delta i. Barnet leker fordi det er morsomt, men leken er noe mer enn et tilfeldig tidsfordriv. Når barna leker sammen i sosial rollelek, tilegner det seg ferdigheter som har stor betydning når de skal utvikle sin sosiale kompetanse. Gjennom deltagelse i leken blir de stadig bedre lekepartnere for andre og deres samarbeidsevne trenes opp. Lek er den dominerende virksomheten i førskolebarnets liv og kan ha flere funksjoner for barnet.

Det er flere former for lek som opptrer parallellt. Det er likevel et viss mønster i hvilken form som er mest framtrædende i ulike utviklingsstadier.

Funksjonslek	Paralell-lek	Fysisk lek	Rollelek	Konstruksjonslek	Regellek	Digital lek
0 – 1 ½ år	1 ½ - 2 år		3 år -			
Leker alene eller er tilskuer til andres lek Smiler til ansikter Er interessert i sitt eget speilbilde Smaker på.. Leker borte/titt tei Liker dytte/dra leker	Leker ved siden av, nær men ikke sammen med. Samler (MIN!) Leker tema fra hverdagen Bygger med tog/klosser	Løper rundt, klatrer, skli, huske, hoppe Moro å bruke kroppen, utfordre nye ferdigheter	Late som om, på lissom Tar ulike roller Henter inspirasjon til sin lek og fantasi fra andre mennesker rundt seg	Motorisk aktivitet og systematisk tenkning Fritt eller etter mønster/bruksanvisning	Lek styrt av regler og konkrete mål som f.eks. brettspill, kortspill «Alle mine duebarn..» «Juksesritt»	Utforskning, lek og skapende virksomhet gjennom digitale verktøy

PROGRESJONSPLAN FOR FAGOMRÅDENE I RAMMEPLANEN

Innledning

Progresjonsplanen beskriver hvordan barnehagen arbeider med de sju fagområdene som er beskrevet i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse.

Fagområdene må sees i sammenheng og være en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Hovedmål:

- barna skal utfolde skaperglede, undring og utforskertrang
- barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter
- barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter

Kommunikasjon, språk og tekst

Mål	
Barna skal få utforske og utvikle sin språkforståelse, språk-kompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. Barna skal få leke med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling	
Progresjon	
1 – 2 år	
Hva	Hvordan
<ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med billedbøker og pekebøker • Bli kjent med bøker med enkel tekst • Lære sanger med bevegelse, enkle sanger uten bevegelse, bevegelsesleker • Få kjennskap til rim og regler • Positive opplevelser med verbal og non-verbal kommunikasjon • Utvikle evne til å kommunisere i lek og samspill med andre barn • Bli kjent med enkle eventyr 	<ul style="list-style-type: none"> • Lese billedbøker/pekebøker sammen med barna • Bruk av sanger og bevegelse, rim og regler i samlinger og aktiviteter • Bruke konkrete, bevegelse og bilder som støtte til enkle sanger og fortellinger • Lek med lyder • Være til stede der barna er, på gulvet • Bruke bilder med navn i garderoben • Gi barna tid til å utrykke seg • Velge 2 – 4 historier eller eventyr hvert år og dramatiserer med konkrete
2 – 3 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Se sammenhenger mellom bilde og gjenstand(konkreter) • Lyttetrening • Sette ord på ønsker og følelser • bli kjent med forbokstavene i navnene til barn og voksne • Få kjennskap til digitale verktøy 	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke sangkort, puslespill og bøker som er tilpasset alderen • Gjenkjennerleker (eks. Kims lek) og Lottospill • Oppfordre til tegning • Fortelle eventyr både med og uten konkrete • Legge til rette for samtaler mellom voksen- barn og barn - barn • Oppfordre til rollelek • Bruke rim, regler og sanger • Bruke billedbøker med enkel tekst • Synliggjøre forbokstavene til barn og voksne på avdelingen

3 – 4 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Bevisstgjøring på bruk av språket i konfliktsituasjoner og sette ord på følelser • Ta ordet og lytte til andre i samlinger • begynne å bruke språket aktivt og hensiktsmessig i lek • Kjenne til internett som informasjonskilde 	<ul style="list-style-type: none"> • Samtaler om felles opplevelse • Oppmuntre barna til å fortelle • Lese bøker som beriker og gir inspirasjon • Høytlesning og lytte til lydbøker • Fortelle og dramatiserer eventyr med og uten konkrete • Sang og bevegelsesleker • Stimulerer barna til å sette ord på det de gjør
4 - 5 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle variasjoner innenfor språket • Utvikle det abstrakte begrepsapparatet • Preposisjoner, bøyninger verb osv. • Større kjennskap med språklyder • Øke kjennskapen til ulike media. • Se sammenheng mellom det talte og skrevne ord • Interesse for begynnende lekelesing og leseskriving 	<ul style="list-style-type: none"> • Leke og tulle med ord spontant og organisert • Spille spill – lotto, memory, osv. • Rimer og dikter • Dramatiserer og dokumenterer • Oppmuntre til tegning og lekeskriving
5 - 6 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Tall og bokstaver blir en del av det daglige livet i barnehagen - Med dette øker barnas interesse for skrift og talespråk • Få kjennskap til alfabet • oppmuntre til å skrive sitt eget navn. • Utvikle interesse for å lytte til andres fortellinger 	<ul style="list-style-type: none"> • Barna får møte ordbilder, bokstaver, tall og andre symboler på avdelingen • Høytlesning, lydbøker og fortsettelsesbøker • Mer avanserte sanger og historier som inspirasjon til fabulering og nyskapning • Fast førskolegruppe der det jobbes med skoleforberedende

<ul style="list-style-type: none"> • Trene på å hevde sine meninger, lytte til andres og vente på tur • Kunne gjenfortelle innholdet i fortellinger 	<p>oppgaver</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trene på å skrive eget navn • Lære å rekke opp handa når en skal si noe. • Planlagte og spontane barnesamtaler/-møter • Bruke bildemateriell som utg.pkt. for samtaler
---	---

Kropp , bevegelse, mat og helse

Mål	
barna skal få mulighet til å sanse, oppleve , leke , lære og skape med kroppen som utgangspunkt.	
Progresjon	
1 – 2 år	
Hva	Hvordan
<ul style="list-style-type: none"> • Bli bevisst egen kropp og bruken av den • Møbler, lekeapparater og natur skal utforskes • Vekst og utvikling gjennom kroppslig mestring • Få finmotoriske utfordringer • Lære navn på kroppsdelar • Godt kosthold skal etableres • Lære å spise og drikke selv • Bli kjent med gode vaner for hygiene • Begynnende trening med av- og påkledning • Vi har fokus på et hyggelig måltid og på sunt kosthold og mangfoldige smaksopplevelser 	<ul style="list-style-type: none"> • På tur innenfor, og små turer utenfor barnehagens lekeområde • Bruke puterommet aktivt • Enkel hinderløype ute og inne • Bevegelsessanger • Pusle puslespill med og uten knotter. • Snakke og synge sanger om kropp/kroppsdelar • Smake på forskjellig mat og sunn mat. • La barna spise og drikke selv • Hjelp med håndvask • Hjelp til med å øve på av- og påkledning. • God tid til måltid

2 – 3 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle motoriske ferdigheter og balanse • Bli bevisst kroppslige muligheter og begrensninger • Bevisstgjøring og kjennskap til kroppsdelene • Øve på å sitte i ro • Delta på enkel matlaging • Trene på å velge pålegg og smøre selv • Fra bleie til toalett 	<ul style="list-style-type: none"> • turer i ulendt terreng • Sykle, ake, klatre, balltrening, springe og hoppe • Tegning, perling og øve på klipping • Oppmuntre til å "sitte i ro" i samlingsstund og under måltider • La barna få smøre mat selv • Bruk av tallerken og kniv ved måltider • Snakke om hvorfor vi vasker hendene og når • Ta med barna på matlaging
3 – 4 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Bli glad i og fortrolig med sin egen kropp og at alle er ulike • Glede over å være ute i all slags vær • Pinsett- og blyantgrep blir mer innarbeidet • Trene å smøre mat selv • Vi har fokus på hygiene og renslighet • Mer selvstendig med toalettbesøk og av- og påkledning 	<ul style="list-style-type: none"> • Gå lengre turer i ulendt terreng • Gi barna trygghet til å balansere, klatre, hinke, hoppe og lære de å huske selv • Legge til rette for gode turopplevelser • legge til rette for formingsaktivitet • Samtaler om sunn og usunn mat, og smake på ulike smaker (skille mellom surt og søtt) • Legge til rette for selvstendighetstrening mht. toalettbesøk, håndvask og av- og påkledning

4 - 5 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier.</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Øke kvaliteten på fin-og grovmotoriske ferdigheter • Øke selvstendighet i forhold til hygiene • Kunne sette grenser for seg selv ved å kunne si «stopp» og respektere når andre sier «stopp» 	<ul style="list-style-type: none"> • Inspirere til utholdenhet på lengre turer. • Øve på å klippe med saks etter en strek og å fargelegge etter streker • Øve blyantgrep • Klippe, lime, perling og veving. • Forklare viktigheten av håndvask • Gi barna mestringsfølelser og anerkjennelse på egne følelser • Lære barn å si: «Stopp/jeg liker ikke» • Lære barn å respektere andres grenser
5 - 6 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Stole på egen kropp og utfordre egne grenser • utvide forståelsen mellom kosthold og helse • Mer forståelse for hvordan kroppen fungerer innvendig og utvendig • Bli mer selvstendig 	<ul style="list-style-type: none"> • Øve på å hoppe tau, spille fotball, ta imot ball og å balansere på en fot og håndtere ulike redskap • Gå lengre turer • Lære om kosthold og matens betydning for kroppens fungering • Lære om hvordan vi ser ut inni kroppen og hvordan kroppen fungerer • Klare toalettbesøk selv • Klare å kle seg selv, avpasset værforhold

Kunst, kultur og kreativitet

Mål	
<p>Personalet skal stimulere barns nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøving og eksperimentering</p>	
Progresjon	
1 – 2 år	
Hva	Hvordan
<ul style="list-style-type: none"> • Introdusere barna for ulikt formingsmateriell • Introdusere barna for ulik musikk, sang, dans, drama og bevegelse 	<ul style="list-style-type: none"> • Male og tegne med ulike teknikker • Lage utstilling • Synge sanger for barna, høre på musikk, gi rom for bevegelse, enkle instrumenter • Dramatisere enkle fortellinger og historier
2 – 3 år	
Hva	Hvordan
<p><i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med navn på farger • Innføre flere typer formingsmateriell, • Varierte musikkopplevelser • Eventyr • Gi inspirasjon til kreativitet • Gi rom og materiell som inspirerer til rollelek 	<ul style="list-style-type: none"> • God tilgang på tegne, male, klippe og lime-utstyr • Synge, spille, høre på musikk • Dramatisere eventyr • Legge til rette for kreativitet i forming, dans sang og drama • Ha utkleddingstøy tilgjengelig i lek

3 – 4 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • introdusere barna for ulike formings -teknikker • Sangleker, bevegelsessanger, sanger med mer tekst • Fortellinger med mer tekst • Rollelek, drama, utkledding 	<ul style="list-style-type: none"> • Klippe, lime, male, tegne, tegne med tusj, perle, små tegneoppgaver, bygge/konstruere • Ha et utvalg av formingsmateriell tilgjengelig for barna • Fellesopplevelser med kunstneriske innslag av teater, musikk, drama, dans eventyr og fortellinger • Utvide repertoar innenfor musikk og kunst, kultur
4 - 5 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Kunne flere farger, lage system, mønster • Sanger med flere vers, mer avanserte melodier, lytte på musikk • Videreutvikle eventyr og dramalek 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvide repertoar i formingsmateriell, musikk, kunst og kultur, lekemateriell • Introdusere flere sanger, høre på musikk, instrumenter • tilgjengelig utkleddingstøy og andre rekvisitter
5 - 6 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Detaljer i tegning, maling, forming • samarbeidsoppgaver i forming • Opptredener, ha konsert • Avansert rollelek, drama • Ulike prosjekter knyttet til utsmykking og jul- og påskeaktiviteter 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvide repertoar • Formingsmateriell som krever mer nøyaktighet, finmotorikk • Få ulike kunstopplevelser • Ulike musikkopplevelser • Sanger med mer tekst • Opptre på FORUT kafè, sommerfest og for pensjonister i nærmiljøet • Bevisst bruk av udefinert materiell i førskoleaktiviteter, bygge og konstruere

Natur, miljø og teknologi

Mål	
Legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring.	
Progresjon	
1 – 2 år	
Hva	Hvordan
<ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for varierte opplevelser ute • Få mulighet til å bruke sansene og undre seg • Få kjennskap til norske husdyr og insekter 	<ul style="list-style-type: none"> • Være ute hver dag, få erfaring med ulikt vær • De voksne skal være gode rollefigurer og vise respekt og varsomhet i naturen når man er sammen med barna • Ta turer utenfor barnehagens område i smågrupper • Turer i kjøkkenhagen • Sette av god nok tid og ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser, forutsetninger og undring • Bruke bilder, sanger og pekebøker om husdyr og insekter • Høre/etterligne dyrellyder •
2 – 3 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Få mulighet til og utforske nye områder • Plante, så og høste inn. • Få erfaring med lpad og annet digitalt utstyr • Bli bevisstgjort årstidene, endringer i naturen. • Få kjennskap til hvor maten vi spiser kommer fra. 	<ul style="list-style-type: none"> • Være aktive brukere av kjøkkenhagen gjennom sesongen • Voksne undrer seg sammen med barna om ulike tekniske funksjoner vi omgir oss med • lete etter insekter, blomster og naturmaterialer • Bruke forstørrelsesglass og mikroskop • Leke med vann • Bruke værtavle

3 – 4 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Få kjennskap til de fire årstidene • lære om og praktisere kildesortering • Få utvidede kunnskaper om dyr, insekter, blomster/vekster som er naturlig i vårt område 	<ul style="list-style-type: none"> • turer i nærmiljøet • Leverer restavfall i riktige containere • Vi plukker søppel i nærmiljøet og i barnehagen • Bruke digitalt mikroskop og Ipad
4 - 5 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Introdusere barna for miljøvern. • Bruke oppslagsverk ved spørsmål og undring, også digitalt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Plukke søppel og kildesortere • Gi barna oppgaver som stimulerer nysgjerrighet og kunnskap ifht. naturen og miljøet
5 - 6 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Lære om naturfenomener • Kunnskap om hvordan mennesket og naturen er avhengig av hverandre • Enkle kjemi/fysikk forsøk • Gjenbruk og bruk av «undefinert materialer»* <p>*klosser, steiner, bokser – Ikke ferdigproduserte former/figurer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke faktainformasjon i større grad enn tidligere • Innhente materialer til gjenbruk som er en del av det «undefinerbare materialene» vi har tilgjengelig

Etikk, religion og filosofi

Mål	
<p>Gjennom å samtale om eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barna få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte, reflektere og finne svar og gjennom det legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft.</p>	
Progresjon	
1 – 2 år	
Hva	Hvordan
<ul style="list-style-type: none"> • Markere tradisjoner og høytider på enkle måter • Ta barna på alvor • Anerkjennelse fra voksne • Gi omsorg • Fokus på vennskap • Tilegne seg vaner for «Skikk og bruk» 	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke sansene og oppleve høytiden. Synge og oppleve stemningen sammen • Være observant på kroppspråk og mimikk • Voksne skal handle utfra barnets signaler og utfra kunnskap om barns behov • hjelpe barna til å vise godhet for hverandre • Takke for maten
2 – 3 år	
Hva	Hvordan
<p>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • barn og voksne undrer seg sammen • Få erfaringer med å dele med andre • få erfaring med å ta egne valg. • snakke om følelser: Glad, lei seg, sint, redd • Gjenkjenne følelser hos andre • Utvikle evne til å vise omsorg for hverandre • Ha fokus på «anti-mobbing» • Gi barna veiledning og hjelp i konflikter og annet samspill 	<ul style="list-style-type: none"> • Gi rom for undring og filosofi. • Basis høflighetsfraser, hei-hade-takk, kan jeg få? • Voksne skal sette ord på følelsene barna har, bekrefte. • Turtaking /«velge sjøl» • Øve på å lytte til hverandre • Veilede/snakke med barna i vanskelige og utfordrende situasjoner i fht. utestengelse og mobbing. • Voksne skal være gode rollemodeller, være bevisst på ord, kroppspråk i forhold til hverandre • Hjelpe/veilede barna å tolke situasjoner barna imellom • Hjelpe barna å løse konflikter • Se og anerkjenne positiv samhandling

3 – 4 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Trene på å tenke gjennom ting, være nysgjerrige. • Bli bevisst på at «mine handlinger påvirker andre» • Barn skal erfare at: «Det er flott å være meg, det er flott å være forskjellige.» • Sette grenser for seg selv • Respektere hverandre. • Samtale og bøker om vennskap. Hva er en god venn? • Vise empati. • Bli kjent med ulike kulturer som er representert i barnehagen • Bli kjent med høytider og tradisjoner, 	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne skal være til stede blant barna og hjelpe til i konflikter, sette ord på de ulike perspektiver, oppfordre til dialog blant barna • Bruke historier, bilder bøker om følelser, filosofiske spørsmål • Voksne skal være lyttende, stille oppfølgingsspørsmål, være undrende i dialog med barna • Øve på å si "nei", eller "stopp" for å sette grenser for seg selv • Øve på å respektere andres «stopp» • Samtale og bøker om ulike kulturer og levemåter. • Samtaler i hverdagen om ulikheter, hvordan alle er viktige i et fellesskap • Markering og forberedelse til høytider, tradisjoner innenfor ulike religioner og livssyn som er representert i barnehagen
4 - 5 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Kjenne til religioner, høytider og tradisjoner som er representert i barnegruppa • Øve på problemløsning og selvstendig tenkning • Samtale og filosofere over grunnleggende spørsmål • Vise respekt og toleranse for hverandre i det vi sier og gjør 	<ul style="list-style-type: none"> • Markere høytider og tradisjoner fra andre kulturer/religioner i samarbeid med foreldrene • Bruke barnesamtaler om likheter og ulikheter i kultur og livsstil og hvordan det kan bli et verdifullt mangfold • Bruke barnas erfaringer som utgangspunkt for samtale. • Verne om gode lekesituasjoner der barna er i god relasjon med hverandre • Skape et inkluderende fellesskap i barnegruppene og i barnehagen som helhet

5 - 6 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Lære Den gyldne regel: «Alt dere vil at andre skal gjøre mot dere, skal også dere gjøre mot dem» • Reflektere over hvem man er som person, og hvordan man vil være. 	<ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for tid og rom for undring og filosofering over grunnleggende spørsmål • samtalegrupper rundt emnekort som f.eks. «Elle Melle» og Unisefs kort om barns rettigheter • Gi kunnskap om at vi er forskjellige, og at det er bra for felleskapet

Nærmiljø og samfunn

Mål	
Gjennom utforsking, opplevelser og erfaringer skal barna bli kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden	
Progresjon	
1 – 2 år	
Hva	Hvordan
<ul style="list-style-type: none"> • Bli trygge på seg selv, voksne og andre barn i barnehagen • Bli kjent i og rundt barnehagen • Bli en del av et felleskap • Bli introdusert for barnehagens tradisjoner • markere nasjonaldagen, 17. mai • markere samefolkets dag, 6. februar • Markere «annerledesdager» 	<ul style="list-style-type: none"> • Personalet skal være trygge og nære voksne for barna, og gi omsorg på barnets premisser. • Bruke uteområdet året rundt, besøke kjøkkenhagen og lekeplasser i nærheten • Stifte bekjentskap med barnehagens fjøsnisse • Se fargene i det norske flagget, høre nasjonalsangen og andre sanger som hører nasjonaldagen til. • Se fargene i samefolkets flagg og høre musikk og se på effekter og bilder som tilhører samefolket

2 – 3 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Bli bedre kjent i og rundt barnehagen • Utvide kjennskapet til nærmiljøet • Lære å ta hensyn til hverandre • Oppmuntre barna til å medvirke i egen hverdag 	<ul style="list-style-type: none"> • Besøke biblioteket • Tur med lokalbussen • Personalet skal være seg bevisst å sette ord på barnas positive handlinger ovenfor andre, og oppmuntre de til å hjelpe hverandre. • Nøytrale aktiviteter som alle kan være med på i forbindelse med høytidene • Sikre at alle barn blir sett, hørt og spurt • Voksne som leser og anerkjenner barnets mange uttrykk/kroppsspråk
3 – 4 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Turer i barnehagens nærmiljø, og besøke steder i nærmiljøet. • Oppmuntres til medvirkning og få erfaringer i demokratiske prosesser • Erfare at vi er likeverdige, uavhengig av kjønn, og deltar i felleskapet 	<ul style="list-style-type: none"> • Øve utholdenhet i stadig lengre turer • Barnesamtaler og barnemøter der vi blir enige om ... (flertallet bestemmer) • Personalet jobber for at alle barn i barnehagen skal føle seg inkludert og akseptert uavhengig av kjønn
4 - 5 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med vår lokale dikter • lære om og erfare demokratiske prinsipper og medbestemmelse. • Få begynnende kunnskap om menneskerettigheter, barnekonvensjonen 	<ul style="list-style-type: none"> • Besøke statue og huset der Alf Prøysen. Lære noen av hans sanger/tekster • Videreføre besøk i og rundt barnehagen Snakke sammen om hvordan vi kan passe på og være venner med hverandre i barnehagen • Samtaler om konsekvenser av handling og valg • ha samtaler rundt barns rettigheter

Tema: «Hvor bor vi ?» Få forståelse for og erfaringer med ulike tradisjoner og skikker	<ul style="list-style-type: none"> • Snakke sammen om hvilket land, kommune, område og vei vi bor i. Lære om kart • Samtaler om jule- og påsketradisjoner og skikker
5 - 6 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Bidra aktivt til et inkluderende barnehagemiljø • Kjenne til skole, skolegård og SFO • Barna skal erfare at de har medvirkning og er del av et demokratisk samfunn. • Tema: «Hvor bor vi ?» • Utvikle forståelse for ulike tradisjoner og skikker. • Lære mer om Barnekonvensjonen 	<ul style="list-style-type: none"> • Erfare at alle mennesker, uansett alder, kjønn og forutsetninger, inngår og bidrar til felleskapet i barnehagen • Besøke skolene/SFO som en del av førskoleklubben • Alle skal bli sett og hørt, men skal også erfare at de ikke alltid kan få gjennomslag for det de vil og det de mener • Samtaler om universet, jorden, kontinenter og land, ved bruk av atlas, faktabøker og internett • Samtaler rundt temakort om barns rettigheter

Antall, rom og form

Mål	
Utvikle barnas matematiske kompetanse gjennom lek, styrte aktiviteter og spontane hverdagsaktiviteter	
Gi barna mulighet til å utforske, og leke med tall, former og mønster	
Progresjon	
1 – 2 år	
Hva	Hvordan
<ul style="list-style-type: none"> • Sortering • Begreper: Stor-liten • Finne sin egen plass i gangen • Er introdusert med tallremse, særlig 1, 2, 3 	<ul style="list-style-type: none"> • Rydde og legge på plass. • Bygge tårn, putte oppi, ta ut. • Sanger, rim og regler med matematisk innhold

2 – 3 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Begynnende peketelling: 1, 2, 3 • Bli kjent med tallene • Utvikle romforståelse • Begreper: liten - mellom - stor, over – under, foran og bak • Bli kjent med noen geometriske figurer: runding, firkant og trekant • Bli kjent med primærfargene og vite hva de heter 	<ul style="list-style-type: none"> • Sortere leker etter farge og størrelse • Bruke tall og telling i naturlige situasjoner. • Plassering, hvor f.eks skoene skal stå • Bygge hytter og lage ulike hinderløyper. • Pusle puslespill • Parkobling – hva hører sammen? • Bruke eventyr, historier, sanger, samtaler og regler. • Synliggjøre de ulike geometriske figurene på ulike måter • Bruke fargene – rød, gul, blå og grønn
3 – 4 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Kjenne til tallene opp til ti • Gjenkjenne noen geometriske figurer; Sirkel, kvadrat, trekant m.m Utforske former, farger og mønstre Videreutvikle interessen for tall og telling Videreutvikle fargebegreper 	<ul style="list-style-type: none"> • bruke alle dagligdagse muligheter for telling • Regler og eventyr med telling • «Jakte» på former, inne og ute • Bruke korrekte matematiske begreper når vi snakker om former • Perle, modelleringsleire, tegning , «Mattelek» • Konstruksjonslek (klosser, duplo/lego, puter, sand) Bruke f.eks.«En støvel og en sko – matematikk for de minste» Bruke alle anledninger til å navnsatte primær- og sekundærfargene – gå på «fargejakt»

4 - 5 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Kjenne til ukedagene, måneder og de forskjellige årstidene • kunne tallremsa til ti • Kjenne til bokstaver og tall 	<ul style="list-style-type: none"> • Samlinger, og samtaler om ukedager, måneder og årstid Bruke f.eks. «Fem, seks – det kommer en heks»
5 - 6 år	
Hva	Hvordan
<i>Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Kjenne igjen symboler på en terning • kunne og bruke tidsbegreper: I går, i morgen, osv • Kunne navn på ukedagene og etterhvert rekkefølgen av dem • Orienter seg etter enkle kart (f.eks. skattekart) • Bli kjent med tallremse opp til 20 • Forstå sammenhengen mellom tall og mengde 	<ul style="list-style-type: none"> • Spille spill • rim og regler • Gå på skattejakt • Telle oppover og nedover og videre fra... • Oppgaver på skoleklubb • Tellebøker • Leke med/bygge og konstruere med «undefinerbart materialer»

ÅRET RUNDT I BARNEHAGEN – høst 2018

	AUGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DESEMBER
tema	«nytt barnehageår, nye muligheter»		«inkludering/ solidaritet»		Juletradisjoner Markering av høytider i barnehagen
mål	Barna skal bli kjent med hverandre, oppleve fellesskap og skape gode opplevelser sammen.		Barna skal høre om hvordan det er å være barn i andre deler av verden. Barna hører om likheter og ulikheter i livet		Barna vet hvorfor vi feirer jul etter kristne tradisjoner. Barna deltar i tradisjonelle førjulsaktiviteter
Husk på	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 17. aug. PLANLEGGINGSDAG ✓ Uke 39 «Vi byr oss- uke» 2018 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uke 43 og 44 Forut-aksjon ✓ 1. og 2. nov. PLANLEGGINGSDAGER 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ 13.des Lucia markering ✓ Meld fra om juleferie ✓ 19.des Grøtfest
OM	<p>«Vi byr oss – uke» Er en del av Nittedals kriminalitetsforebyggende tiltak og gjennomføres årlig i skoler og barnehager. Årets tema er: «Oppførsel i den digitale verden – hvordan har du hatt det på nett i dag»</p> <p>Vi deltar på det som er aktuelt for barnehagebarn.</p>		<p>«FORUT- aksjon 2018» Sivatas og elefantparaden Barneaksjonen er et pedagogisk opplegg for barnehager, barneskoler og SFO, der barn i Norge lærer om barn i andre land.</p> 		<p>Markering av julen Vi har adventsstund der vi forteller julens historie og lærer noen julesanger. Vår lokale fjøsnisse skriver brev til oss hver dag og minner oss på hva vi har å gjøre.</p>

ÅRET RUNDT I BARNEHAGEN - vår 2019

	Januar	Febr uar	Mars	April	Mai	juni	juli
tema	«Venner»		«Det spirer og gror»			«Sol og sommer?»	
mål	Barna opplever å være en betydningsfull person for fellesskapet. Barna opplever vennskap og positivt samspill		Barna er nysgjerrige og interessert i naturen rundt seg «Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen» (Lov om bhg. §1 – 2.ledd)			Skolestartere markerer avslutningen på barnehagetiden. Barna som skal bytte avdelinger blir kjent med barn og voksne på den avdeling de skal starte på til høsten.	
Husk på	✓ 2. jan PLANLEGGINGSDAG	✓ 6. febr. samefolkets dag ✓ 1. mars.fastelavnsfest	✓ 21.mars «Ulike sokker dagen» ✓ Meld fra om påskeferie ✓ Frist for å levere sommerferieliste ✓ 31.mai PLANLEGGINGSDAG			✓ Sommerfest ✓ Sommerstengt uke 29 og 30	
OM	Gjennom satsningen «ikke på min vakt» (inkluderende miljø i barnehager Udir/Nittedal kommune 2018/19) skal personalet forebygge, håndtere, stoppe og følge opp diskriminering, krenkelser og uheldig spillmønster.		Markering av påske Vi markerer påsken ved at barna lager enkel pynt og at vi formidler en noe forenklet versjon av det kristne budskapet knyttet til påsken for de eldste barna. Vi med de eldste barna på «påskevandring» i kirka hvis det blir tilbud om det i år. Som en lokal tradisjon, går førskolebarna rundt i nabolaget forkledd som påskekjerringer og – gubber og deler ut selvlagde kort en av de siste dagene før påske.			Ferie Alle barn skal ha 4 uker ferie i løpet av barnehageåret. 3 av disse må tas ut i perioden 20.6. – 20.8. For skolestartere gjelder at de må ta ut 3 uker mellom 20.6 og 31.7. Den 4. uken kan tas ut som enkeltdager f.eks. i forbindelse med jul eller påske.	

PLANLEGGINGSDAGER 2018 – 2019

De kommunale barnehagene i Nittedal holder stengt grunnet planleggingsdager følgende dager:

Fredag 17. august 2018
Torsdag 1. november 2018
Fredag 2. november 2018
Onsdag 2. januar 2019
Fredag 31. mai 2019

Feriestengte uker sommeren 2019 er uke 29 og 30

